

Хулосаи

комиссияи ташхиси Шӯрои диссертатсионии 6D.КOA-038 ба диссертатсияи номзодии Сафармади Мирзоалӣ дар мавзӯи «Аломатҳои биоморфологии топинамбур (*Helianthus tuberosus* L.) дар шароити водихои Кӯлобу Ҳисор» барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои биологӣ аз рӯи ихтисоси 03.02.01 – Ботаника

Комиссияи ташхиси Шӯрои диссертатсионии 6D.КOA-038 дар назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дар ҳайати зерин: раис – доктори илмҳои биологӣ, Бобоев М. Т. ва аъзоёни комиссия – доктори илмҳои биологӣ, Бобораҷабов Б., номзоди илмҳои биологӣ Бобокалонов Ҷ.М., ки бо қарори Шӯрои диссертатсионии 6D. КOA-038 мувофиқи талаботи фасли 4-уми Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, тахти № 267) тасдиқ гардидааст, ташкил карда шуд.

Комиссия дар асоси шинос шудан бо рисолаи номзодии Сафармади Мирзоалӣ дар мавзӯи «Аломатҳои биоморфологии топинамбур (*Helianthus tuberosus* L.) дар шароити водихои Кӯлобу Ҳисор» барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои биологӣ аз рӯи ихтисоси 03.02.01 – ботаника ва муҳокимаи он чунин хулоса қабул намуд:

Мавзӯи рисолаи номзодии Сафармади М. мубрам буда, дар он яке аз масоили муҳими соҳаи ботаника доир ба омӯзиши тағйирёбии аломатҳои анатомия ва морфология мавриди муҳокима қарор гирифтааст.

Рисола дар ҳаҷми 152 саҳифа таҳия шуда аз муқаддима, 5 боб, хулоса, феҳристи адабиёти истифодашуда, расму чадвал, нақша ва ду замима иборат аст. Дар рисола 170 адабиёт истифода шудааст, ки 9 адади онҳо ба забони хориҷӣ мебошанд.

Мақсади таҳқиқот. Омӯзиши аломатҳои биоморфологии топинамбур дар шароити водии Кӯлобу Ҳисор

Навгонии илмии рисола дар он мебошад, ки бори аввал тағйирёбии аломатҳои анатомӣ ва морфологии намунаҳои топинамбур дар шароити водии Кулоб ва Ҳисор омӯхта шудааст. Мувофиқи таҳқиқотҳои муаллиф муайн гардид, ки сохти анатомии барги намунаҳои Ваҳдат, Сарват ва Интерес ҳуҷайраҳояшон аз ҷиҳати андоза ва эпидермаи баргҳои намунаҳои гуногуни топинамбур аз ҳамдигар фарқ менамоянд.

Ҳангоми мушоҳидо муайян гардид, ки эпидермаи болоӣ аз як қабат ҳуҷайраи девораш ғафс иборат буда, баландии он ба $22,6 \pm 4,10$ мкм, пахноияш бошад ба $28,0 \pm 1,49$ мкм ва эпидермаи поёни бошад аз як қабат ҳуҷайраи девор ғафс иборат буда, баланди он ба $20,2 \pm 1,55$ мкм ва пахноӣ ба $25,6 \pm 3,18$ мкм мерасад.

Хусусиятҳои ташаккулёбии аломатҳои морфологӣ ва вазни биологии намунаҳои гуногуни топинамбур дар баландиҳои 460 ва 840 м аз сатҳи баҳр ва миқдори пигментҳои фотосинтетикӣ (хлорофиллҳои "а", "б" ва каротиноидҳо) дар баргҳои намунаҳои топинамбур дар шароити водии Кӯлоб омӯхта шуд.

Аҳамияти назариявӣ ва илмию амалии таҳқиқот. Муқаррароти назариявии рисолаи илмӣ биоморфологияи назариявиро пурра мегардонад. Нақшаҳои илмии рисола метавонад дар корҳои илмӣ дар бахшҳои ботаника, физиологияи растаниҳо истифода гарданд.

Корҳои илмии гузаронидашуда собит намудаанд, ки аз парвариши намунаҳои топинамбур дар шароити водии Кӯлобу Ҳисор даромади иқтисодӣ ба даст овардан мумкин аст. Хулосаҳо ва натиҷаҳои диссертатсия метавонанд дар раванди корҳои илмӣ ва таълими дарсҳои курсҳои махсуси факултетҳои биологии донишкадаву донишгоҳҳо ва муассисаҳои олии касбии соҳаи биология ва дорусозӣ истифода шаванд.

Саҳеҳияти корро дар конференсияҳои илмӣ-назариявии ҳайати профессорон ва омӯзгорони ДДОТ ба номи С. Айнӣ (солҳои 2017-2021), инчунин дар конференсияҳои байналмилалӣ дар шаҳрҳои Киров (2017), Екатеринбург (2018), Санкт-Петербург (2019), ш. Кӯлоб (2021), Душанбе (2021) муҳокима карда шудаанд.

Мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ (бо шарҳ ва соҳаи таҳқиқот). Таҳқиқоти гузаронидашуда ба илми биология, махсусан, ба бахшҳои ботаника, физиологияи растаниҳо ва экология мансуб мебошанд. Соҳаи таҳқиқот биоморфология мебошад.

Диссертатсия ба якчанд банди шиносномаи ихтисоси 03.02.01 – «Ботаника» мутобиқат мекунад:

Мувофиқи банди 1. Таҳлили таркиби таснифотӣ ва морфологии 16 намунаи топинамбур муайян карда шудааст – зербоби 3.2.

Соҳти анатомии узвҳои нашвии баъзе намунаҳои топинамбур омӯхта шуд-зербоби 3.1.

Мувофиқи банди 2. Тағйирёбии нишонаҳои морфологии намунаҳои топинамбур дар шароитҳои гуногуни агроэкологии нишон дода шудааст – зербоби 4.1.

Мувофиқи банди 3. Нашъунамои топинамбур ва тағйирёбии нишонаҳои он дар шароити ноҳияи Восеъ – зербоби 5.1.

Нашъунамои топинамбур ва тағйирёбии нишонаҳои он дар шароити шаҳри Душанбе – зербоби 5.2.

Саҳми шахсии унвончӯ: Саҳми муаллиф дар омӯзиши намунаҳои топинамбур, тавсифи онҳо дар ду минтақаи омӯзишӣ, таҳлили адабиёт, истифодаи усулҳои таҳқиқот, ба даст овардан ва коркарди ҳамаи маводҳои илмӣ-таҳқиқотӣ, таҳлилу хулосабарорӣ ва навиштани рисолаи илмӣ назаррас аст.

Арзиши илмии кори унвончӯ дар асоси ширкати ӯ дар як қатор анҷуманҳо, конференсҳо ва семинарҳои илмии таҳассусии дараҷаҳои гуногун собит мегардад.

Интишори натиҷаҳои диссертатсия. Аз рӯйи мавзуи диссертатсия 15 корҳои илмӣ, аз ҷумла 8 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи ҚОА-и назди Президенти ҚТ ва ФР, 1-монография ва 6-маводи конференсҳо ва симпозиумҳо дар Тоҷикистон ва Федератсияи Россия нашр шудаанд.

Рисолаи номзодии Сафармади Мирзоалӣ ба талаботи Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № тахти 267) ҷавобгӯ мебошад.

Таҳлили масоили ба омӯзиши намунаҳои гуногуни топинамбур, имконият медиҳад, ки рисолаи номзодии Сафармади Мирзоалӣ дар мавзӯи «Аломатҳои биоморфологии топинамбур (*Helianthus tuberosus* L.) дар шароити водихои Кӯлобу Ҳисор» барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 03.02.01 – ботаника тавсия карда шавад.

Дар асоси таҳлил ва омӯзиши рисолаи номзодии Сафармади Мирзоалӣ **Комиссия тавсия менамояд:**

1. Рисолаи номзодии Сафармади Мирзоалӣ дар мавзӯи «Аломатҳои биоморфологии топинамбур (*Helianthus tuberosus* L.) дар шароити водихои Кӯлобу Ҳисор» барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 03.02.01 – ботаника дар Шӯрои диссертатсионии БД.ҚОА-038 қабул карда шавад.

2. Барои омӯзиш ва баҳодихии рисола муқаррризони расмӣ дар ҳайати:

- Наврузшоев Довудшо – доктори илмҳои биологӣ, профессори Институти биологии Помир ба номи академик Х.Ю. Юсуфбеков, ш. Хоруғ;

- Кароматуллои Қурбоналӣ - номзоди илмҳои биологӣ, мудири кафедраи ботаникаи ДМТ;

3. Ба сифати муассисаи пешбар кафедраи ботаника ва физиологияи растаниҳои факултети биология ва химияи Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи Б. Гафуров

Раиси комиссияи ташхисӣ,

д.и.б.

Бобоев М.Т.

Аъзоёни комиссия:

д.и.б.

Бобораҷабов Б.

н.и.б.

Бобокалонов Ҷ.М.

Имзоҳоро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо

ва корҳои махсуси ДМТ

Тавқиев Э.Ш.

24.10.22